

[Niels Mørk.]

betyde for kvinder i alderen 20-55 år, at over 10.000 af disse kvinder har kræft. Denne kræft vil kunne konstateres ved disse undersøgelser på et så tidligt tidspunkt, at så godt som 100 pct. af disse kvinder ville blive helbredt og dermed bevaret både for samfundet og for deres familier, og de ville blive sparet for mange lidelser. Ved gennemførelse af almindelige helbredsundersøgelser for bestemte aldersgrupper ville ligeledes mange hjerte- og kredsløbssygdomme kunne konstateres på et tidspunkt, hvor disse sygdomme er tilgængelige for en effektiv behandling, således at de svære invaliditeter, som er en følge af disse sygdomme, praktisk talt kunne undgås. For de ældre medborgere ville sådanne almindelige helbredsundersøgelser få den virkning, at mange sygdomme, der senere er den egentlige eller i hvert fald medvirkende årsag til, at der må ske anbringelse på plejehjem, ville blive opdaget og dermed også behandlet. Erfaringerne viser, at de ældre er utilbøjelige til at søge læge, hvis de mener, at der er tale om alvorlige lidelser.

Disse problemer løses ikke længere ved at bygge hospitaler og plejehjem. Det er dels den dårligste og dels den dyreste måde for samfundet at klare ansvaret på. Et moderne velfærdssamfund må kendetegnes ved den indsats, der gøres i det profylaktiske, sygdomsbekæmpende arbejde.

Jeg skal med nogle tal illustrere, hvor alvorlig situationen er i dag. Der dør hvert år over 10.000 personer af kræftlidelser. Af disse 10.000 er halvdelen kvinder, d. v. s. at ca. 5.000 kvinder dør af kræftlidelser, der for en stor dels vedkommende kunne være helbredt på et tidligere tidspunkt, hvis de pågældende kvinder blot var blevet undersøgt i tide. Det blev de ikke.

Af hjerte- og kredsløbssygdomme dør hvert år ca. 20.000 personer. Også i disse tilfælde ville almindelige helbredsundersøgelser have afsløret sygdommene på et meget tidligt tidspunkt og på et tidspunkt, hvor der er mulighed for behandling og genoptræning af de sygdomsramte.

Inden for de 2 grupper, som jeg har fremdraget, sker der altså ca. 30.000 dødsfald om året, uden at det giver anledning til reaktioner fra nogen side. Til sammen-

ligning kan jeg nævne, at antallet af dødsfald i 1968 ved motorulykker var 1.194. Uanset denne iøjnespringende forskel i antallet af dødsfald gøres der — og det er fuldt ud berettiget — en virkelig stor indsats for at forebygge, at der sker ulykker i trafikken. Derimod er der indtil nu kun blevet gjort en virkelig indsats, for så vidt angår undersøgelser for livmoder- og brystkræft, af sygekasser og læger på Lolland-Falster. Det meget store erfaringsmateriale, som sygekasserne her ligger inde med, er til rådighed for regeringen.

Hvordan havde tuberkulosesituationen set ud i Danmark i dag, hvis ikke der i sin tid var gennemført gratis tuberkuloseundersøgelser for hele befolkningen? Der er for mig at se ingen tvivl om, at disse gratis tuberkuloseundersøgelser sammen med velstandsstigningen i samfundet har medvirket til næsten at udrydde tuberkulosen her i landet.

Angående gratis svangerskabsrådgivning og vejledning i prævention skal jeg bemærke, at problemet om ønskede eller uønskede svangerskaber ikke alene løses ved en liberal abortlovgivning. Målet må vel være, at svangerskaber, der ikke er ønskede, helt undgås, og dette mål vil om end ikke helt så tilnærmelsesvis kunne nås gennem en gratis svangerskabsrådgivning og vejledning i prævention.

Skal de undersøgelser og den rådgivning og vejledning, som forslaget indeholder, være virkelig effektiv og grundig, må de foretages af den alment praktiserende læge, altså den læge, vedkommende sædvanligvis søger. Selv om der momentant ikke er læger nok i almen praksis, mener jeg, at denne vanskelighed vil være overvundet i de nærmestkommende år. Ved de lægevidenskabelige fakulteter var der i 1968-69 6.321 lægestuderende. I 1960-61 var tallet 2.816. At lægge disse opgaver i det led af sundhedsvæsenet, hvor de i første fase naturligt hører hjemme, nemlig hos den alment praktiserende læge, vil medvirke til at øge interessen for almen praksis, således at tilgangen til denne meget betydningsfulde gren af lægevæsenet vil blive væsentlig forøget.

Når disse opgaver ønskes henlagt til den alment praktiserende læges område, følger dernæst naturligt, at det bliver den offent-